

Informe sobre el Projecte de Reforma de l'Estatut de Catalunya

**PROFESSIONALS PER L'ÈTICA ESTUDIS
17 d'octubre de 2005**

PROFESSIONALS PER L'ÈTICA ÉS UNA FEDERACIÓ D'ASSOCIACIONS PRESENT A
ESPANYA (ANDALUSIA, ARAGÓ, CATALUNYA, CASTELLA-LA MANXA, CASTELLA-LLEÓ I
MADRID) I A HISPANOAMÈRICA (COLÒMBIA, MÈXIC).

info@profesionalesetica.com
www.profesionalesetica.com

INTRODUCCIÓ

El vigent Estatut d'Autonomia, aprovat el 1979, **va ser el producte d'un ampli consens entre les diferents forces polítiques** i va contar amb el suport majoritari dels catalans. La reforma d'aquesta norma, impulsada per l'actual Govern de la Generalitat, no respon ni a les necessitats reals dels ciutadans ni a la demanda social. Així ho demostra l'escàs interès que suscita aquest projecte en la societat catalana, tal com reflecteixen fins i tot les enquestes encarregades pel propi govern tripartit.

Durant la seva tramitació **no s'ha informat a la ciutadania sobre el seu contingut íntegre i el seu significat**. Tampoc ha existit transparència sobre l'abast d'alguns articles i les conseqüències que poden implicar per a la societat en el seu conjunt. En particular, els promotors de la reforma i la major part dels mitjans de comunicació han silenciats el model educatiu estatalista que es pretén imposar, les amenaces al dret a la vida, a la llibertat d'expressió i a la convivència, els criteris ideològics en matèria de política «familiar» o la introducció de la perspectiva de gènere i la discriminació positiva.

D'aquesta forma, s'han ocultat als ciutadans elements fonamentals perquè pogués existir un debat social rigorós i veritable amb la participació de tots els sectors implicats.

LA INCONSTITUCIONALITAT DE L'ESTATUT

El text aprovat en el Parlament català **conté nombrosos preceptes que resulten contraris**, no només a la **vigent Constitució** (atorgant a la Generalitat competències que no li corresponen) sinó també a les normes jurídiques de la Unió Europea en nombroses matèries (només en el Preàmbul, el Projecte de Reforma de l'Estatut vulnera els articles 2 i 3 de la Constitució Espanyola). En tal sentit s'han pronunciat tant el Consell Consultiu de la Generalitat com un elevat nombre de prestigiosos juristes i personalitats de Catalunya.

El Projecte de Reforma de l'Estatut té una extensió excessiva (227 articles, més que la Constitució Espanyola), tractant de forma exhaustiva (de vegades fins i tot inintel·ligible) algunes de les qüestions que aborda. En ocasions, conté preceptes freturosos de lògica i sentit comú, per exemple, les normes sobre elaboració de tractats internacionals, inspecció de caixes d'estalvi amb sucursals situades fora del territori català, etcètera.

Afirmar, com es fa en el Preàmbul, que **Catalunya és una nació i que Espanya és un mer Estat plurinacional és discutible i agosarat**, a més d'indicar un desconeixement de l'existència real de la nació espanyola.

A més, el text delimita la legislació bàsica de l'Estat espanyol de forma expressa o incorporant a l'Estatut una clàusula general que atribueix competències a favor de la comunitat autònoma, vulnerant així el Títol VIII de la Constitució Espanyola.

Igualment, el Projecte de Reforma de l'Estatut s'atribueix competències exclusives de l'Estat com els ports i aeroports d'interès general, el domini públic radioelèctric, la xarxa viària, la immigració i estrangeria, l'atorgament de permisos de conduir, matriculació i circulació de vehicles, consultes populars, expedició de títols acadèmics i professionals, establiment de demarcacions judicials, etc.

Les relacions entre l'Estat espanyol i la Generalitat de Catalunya s'estableixen d'igual a igual; el govern català adquireix d'aquesta manera plena capacitat per decidir (amb caràcter exclusiu i exclouent) sobre els assumptes que pertocuen a Catalunya i participar, simultàniament, en els assumptes que afecten a la resta d'Espanya. El Projecte de Reforma de l'Estatut vulnera a més la reserva estatal en matèria de relacions exteriors i subscripció de tractats internacionals.

En matèria de finançament, el projecte de Reforma posa fi, de manera unilateral, als principis d'igualtat i solidaritat establerts en la Constitució Espanyola concedint a les institucions de Catalunya competències fiscals que corresponen a l'Estat.

El fonament històric invocat en la reforma estatutària, expressat en el preàmbul del Projecte, resulta bastant esbiaixat **ignorant fets tan rellevants com la formació de la Corona d'Aragó i la participació de Catalunya i els catalans en la història comuna d'Espanya**, en les seves empreses i projectes, amb les seves llums i les seves ombres.

D'aquesta forma s'ometen qüestions fonamentals com són la universalitat de Catalunya i els vincles institucionals i personals que uneixen a catalans i a la resta dels espanyols des de fa segles. A més, no es fa referència alguna a les arrels cristianes de Catalunya ni al paper ocupat per l'Església en la configuració del seu ésser i identitat.

Es vulneren els principis d'unitat jurisdiccional i d'igualtat en l'aplicació de la llei determinant que l'última instància judicial a Catalunya és el Tribunal Superior de Justícia, la composició del qual i la forma de nomenament dels seus integrants conduirà a una clara politització de l'Administració de Justícia, subordinant-la al govern de torn. Es configura, a més, el càrrec de Fiscal Superior de Catalunya.

En matèria de drets i llibertats, hi ha un atac frontal als drets fonamentals de les persones i al necessari pluralisme de la societat. En particular, com explicarem més endavant, **es troben amenaçades les llibertats d'educació i d'expressió, el dret a la vida, la família i la convivència pacífica.**

LA LLIBERTAT D'EDUCACIÓ

Si bé es reconeix el dret a l'educació i es garanteix als pares la formació religiosa i moral d'acord amb les seves creences (art. 21), es declara que **l'ensenyament és laic en els centres de titularitat pública.**

Optar per l'ensenyament laic contradiu l'article 16 de la Constitució Espanyola, que garanteix el caràcter aconfessional de les institucions públiques i la llibertat religiosa. Per contra, el caràcter laic permet excloure el fet religiós de l'ensenyament públic i vulnera, per tant, els drets reconeguts en diversos tractats internacionals subscrits per Espanya (la Declaració Universal dels Drets Humans, el Conveni de Roma per a la protecció dels Drets Humans i les Llibertats Fonamentals, el Pacte Internacional de Drets Econòmics, socials i Culturals, el Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics, la Carta Europea dels Drets Humans o la Constitució de la Unió Europea). També conculca el dret a la llibertat religiosa, reconegut en els convenis anteriors, en l'Acord sobre Assumptes Culturals i Educatius entre l'Estat espanyol i la Santa Seu i en la Llei Orgànica de Llibertat Religiosa.

Cert és que el propi projecte d'Estatut, en el seu article 37.4 estableix que "cap de les disposicions del present títol pot ser desplegada, aplicada o interpretada de manera que redueixi o limiti els drets fonamentals reconeguts per la Constitució i pels tractats i convenis internacionals ratificats per Espanya". No obstant això, no és menys cert que el projecte, en qualsevol cas, pot expulsar la religió de l'horari lectiu discriminant-la respecte d'altres matèries. A més, situa la classe de religió, no com una oferta obligatòria per als centres públics, sinó com una opció o demanda dels pares, el que representa una diferència singularment important.

En definitiva, optar pel terme «laic» no té gens de neutral (a diferència del que succeeix amb el terme «aconfessional»). Per contra, pot servir de pretext per imposar una normativa i una política educativa hostil, bel·ligerant i discriminatòria respecte a les diferents confessions religioses, reprimint qualsevol signe de manifestació de les creences en els centres públics, el que implicaria un clar atac a la llibertat religiosa (com, de fet, ja està succeint en països com França).

A més, no es reconeix el dret a la creació de centres i estableix la subsidiarietat de l'ensenyament d'iniciativa social o concertada (denominada privada en el Projecte de Reforma de l'Estatut) respecte de l'ensenyament públic. Aquesta **situació atenta contra l'autonomia i identitat dels centres educatius**, ja que pressuposa que els centres concertats són una mera concessió de l'Administració i no un dret de la societat.

Tampoc reconeix el dret al sosteniment dels centres educatius d'iniciativa social (concertats i privats) afirmant que **els centres docents privats poden ser sostinguts amb fons públics, contràriament a l'assenyalat a l'article 27.9 de la nostra Carta Magna, que disposa que els poders públics ajudaran als centres docents que reuneixin els requisits que la llei estableixi**. La redacció d'aquest article implica que les autoritats educatives no estan obligades a finançar els centres que ostentin dit caràcter, sinó que és una mera possibilitat, que queda al seu pur arbitri. En tot cas, es condicionen les ajudes als centres d'iniciativa social al compliment de l'obligació d'admetre a l'alumnat en condicions d'igualtat, negant-los en conseqüència la possibilitat de poder decidir sobre l'admissió d'alumnes, fet que pot afectar greument al funcionament, a l'autonomia i al manteniment del seu ideari.

Es pressuposa, en definitiva, que els centres educatius d'iniciativa social són una mera concessió de l'Administració i no un dret de la societat. Aquesta presumpció expressa una actitud intervencionista i de desconfiança enfront de la pròpia societat.

Existeix, per tant, una subordinació de l'ensenyament concertat al poder polític, com confirma l'art. 131 del Projecte de Reforma de l'Estatut de Catalunya, que atribueix a la Generalitat la competència exclusiva sobre els ensenyaments obligatoris i no obligatoris que condueixen a l'obtenció d'un títol acadèmic i professional estatal vulnerant l'article 149.1.30^a de la Constitució Espanyola.

Com a conseqüència, el govern català tindrà competència sobre:

- **La programació de l'ensenyament**, inclosa la programació específica dels llocs escolars.
- **El règim de sosteniment amb fons públics** dels centres educatius.
- **L'accés a l'educació, i l'establiment i la regulació dels criteris d'admissió** i escolarització de l'alumnat en els centres docents.
- **La forma de participació de la comunitat educativa en el control i gestió dels centres docents públics i dels privats sostinguts amb fons públics.**

EL DRET A LA VIDA I EL TRACTAMENT A LA FAMÍLIA

L'art. 20. de la Proposta de Reforma de l'Estatut afirma que **totes les persones tenen dret a viure amb dignitat el procés de la seva mort i que totes les persones tenen dret a expressar la seva voluntat d'una manera anticipada per deixar constància de les instruccions sobre les intervencions i els tractaments mèdics que poguessin rebre, que han de ser respectades, en els termes que estableixen les lleis, especialment pel personal sanitari, quan no estiguin en condicions d'expressar personalment la seva voluntat.**

Aquest article omet la protecció del dret a la vida i permet, mitjançant una llei posterior, aprovar l'eutanàsia. No existeix tampoc cap referència a la **possibilitat d'objecció de consciència per part del personal sanitari**, ja que aquest està obligat a complir la voluntat del pacient.

Per la seva banda, l'art. 41.5 afirma que **els poders públics de Catalunya han de vetllar perquè la lliure decisió de la dona sigui determinant en tots els casos pel que fa a les qüestions que poden afectar la seva dignitat, la seva integritat i el seu benestar físic i mental, en particular pel que fa al propi cos i la seva salut reproductiva i sexual.**

Encara que resulta ambigua, la redacció d'aquest punt implica la desprotecció dels no nascuts ja que s'empra l'expressió salut reproductiva i sexual, utilitzada avui dia en diversos fòrums internacionals com sinònim d'avortament i anticoncepció. No existeix, per altra banda, cap mesura per ajudar a les dones amb dificultats i càrregues familiars que vulguin continuar el seu embaràs o cuidar als seus fills.

Quant al model de família i els seus principis reguladors, no es recull el concepte de família (constituïda a partir del matrimoni entre un home i una dona i que dóna lloc al naixement dels fills) sinó que es parla genèricament de «famílies». És a dir, diferents tipus d'unions (incloent les unions estables de parella, amb independència de la seva orientació sexual) a les quals atorga idèntics drets i la mateixa protecció.

D'aquesta forma, es desnaturalitza i es discrimina el matrimoni i la família, que queden devaluats enfront d'altre tipus de situacions. S'infringeix així l'art. 39 de la Constitució Espanyola, que estableix el deure dels poders públics de garantir la protecció social, econòmica i jurídica de la família. Aquesta protecció és exigida per diversos tractats internacionals (anteriorment esmentats) relatius als drets humans, ratificats per Espanya. Per altra banda, s'introdueix en el Projecte de Reforma d'Estatut la «perspectiva de gènere», un principi bàsic que orientarà les polítiques i els criteris d'actuació dels poders públics. S'imposa per tant l'anomenada «ideologia del gènere», que no pressuposa l'existència de dos sexes (home i dona) sinó «d'orientacions sexuals» diverses que són lliurement triades per les persones.

LA CONVIVÈNCIA PACÍFICA

El Projecte de Reforma de l'Estatut no garanteix la convivència a Catalunya perquè no busca assolir un ampli consens social i polític. Per contra, persegueix imposar un model social i polític fundat en una ideologia nacionalista i laicista) en el qual preval l'intervencionisme estatal i el pensament únic. Així, l'art 52 del Projecte, dedicat a la **Memòria històrica**, disposa:

La Generalitat i els altres poders públics de Catalunya han de vetllar pel coneixement i el manteniment de la memòria històrica de Catalunya com patrimoni col·lectiu que testimonia la resistència i la lluita per les llibertats democràtiques i els drets nacionals i socials. Amb aquesta finalitat, han d'adoptar les iniciatives institucionals necessàries per al **reconeixement i la rehabilitació de tots els ciutadans que han sofert persecució com a conseqüència de la defensa de la democràcia i de l'autogovern de Catalunya**. La Generalitat ha de vetllar perquè la memòria històrica es converteixi en símbol permanent de tolerància, de dignitat dels valors democràtics, de rebot dels totalitarismes i de reconeixement de totes aquelles persones que han sofert persecució a causa de les seves **opcions personals, ideològiques o de consciència**.

Aquest article ressuscita de nou l'esperit de la Guerra Civil que va enfrontar a germans contra germans. ¿S'inclouen entre aquestes víctimes els assassinats d'ambdós bàndols entre 1936 i 1939? ¿S'honorarà també els assassinats per motius religiosos, com el de la pertinença a l'Església Catòlica? ¿S'homenatjaran també les víctimes del terrorisme?

Igualment, el Projecte fa referència a l'obligació dels poders públics de promoure la igualtat de totes les persones amb independència de la seva orientació sexual. Es pretén, així mateix, l'eradicació del racisme, de l'antisemitisme, de la xenofòbia, **de l'homofòbia** i de qualsevol altra expressió que atempti contra la igualtat i la dignitat de les persones.

La qüestió que no resol el text és com es promourà la igualtat i eradicarà l'homofòbia. Dita d'altra manera, hi ha un evident risc que les institucions catalanes atenguin les demandes dels lobbies homosexuals i es practiqui la intolerància enfront de la llibertat d'expressió dels qui creuen, per exemple, que la família està fundada en el matrimoni entre un home i una dona.

CONCLUSIONS

En definitiva, el Projecte de Reforma de l'Estatut de Catalunya conté plantejaments inadmissibles a causa de:

- Les relacions que Catalunya estableix amb la resta d'Espanya.
- El model de societat que pretén imposar, basat en plantejaments ideològics minoritaris, on preval l'intervencionisme del poder polític i on s'ataquen drets fonamentals.

La introducció del debat estatutari ha servit de cortina de fum destinada a ocultar la falta d'iniciativa del govern de la Generalitat per plantar cara als problemes reals dels ciutadans, com són l'absència d'ajudes familiars dignes, l'elevat preu de l'habitatge, l'ocupació precària, l'elevada taxa d'accidents de treball, el manteniment d'una important xifra de desocupats, l'elevat índex de fracàs escolar (mostra del mal estat del sistema educatiu), les llistes d'espera a la sanitat, les baixes pensions de gran part dels jubilats, l'existència d'amplis sectors socials que sofreixen pobresa, marginació o exclusió, l'absència d'ajudes públiques per les dones que volen continuar amb el seu embaràs, etc.

Igualment, aquest assumpte ha servit per distreure l'atenció sobre algunes actuacions del tripartit català com són: la promoció de l'avortament i del preservatiu (sobretot entre els més joves), el suport a col·lectius minoritaris (lobbies homosexuals), l'aprovació d'una llei catalana que permet l'adopció de menors per part de parelles del mateix sexe, les traves posades als pares per poder triar el col·legi dels seus fills (mitjançant els Decrets d'Escolarització), els atacs constants a les creences religioses dels ciutadans als mitjans de comunicació de titularitat pública. A tot això, caldria afegir el suport al laïcisme en tots els àmbits, manifestat en el desig del govern de la Generalitat de fer desaparèixer l'assignatura de religió en els col·legis, fins i tot els pertanyents a les diferents confessions religioses.

Per tots aquests motius, PROFESSIONALS PER L'ÈTICA:

- Declara **la seva oposició** al Projecte de Reforma d'Estatut aprovat pel parlament de Catalunya el 30 de setembre de 2005 .
- Exhorta a tots els ciutadans de Catalunya que facin **ús de la seva llibertat**, expressin igualment el seu rebuig i exigeixin a la Generalitat que **centri els seus esforços a resoldre els problemes i necessitats reals** de la població.
- Sol·licita als ciutadans i entitats de la resta d'Espanya, així com als responsables dels grups polítics, que, lluny de fomentar la divisió o l'enfrontament, **treballin per la convivència, la solidaritat i el bé comú** de tots els espanyols.